

Per 211/1908

10002709, 8/9

REPUBLIKA SLOVENIJA

COB.125 3

Štev. 8. in 9

GORSKI GOSPODAR

List za povspesevanje kmetijstva v slovenskem Primorju.

Ureduje **Anton Štrekelj**, ravnatelj slovenske kmetijske šole v Gorici.

Izdaja »Goriško kmetijsko društvo« v Gorici — Korenski trg št. 2. List izhaja v začetku in v polovici vsakega meseca ter stane 3 K na leto. Udje »Goriškega kmetijskega društva« dobivajo list brezplačno.

L. Štolfa

cvetličar v Gorici, sedaj v novi trgovini v hiši g. Seculina Corso Gius. Verdi št. 39 nasproti Medvedu priporoča svojo bogato zalogo raznega **semena** za vrte polja in travnike, kakor tudi razno grmičje za oplešavanje domov, veliko izbero vrtnic itd Nadalje se priporoča za izdelovanje svežih šopkov in vencev za vse slučaje

Anton Kuštrin v Gorici, (v lastni hiši) Gosposka ulica št. 25, priporoča svojo veliko trgovino jedilnega blaga po najnižjih cenah. Postrežba točna. Pošilja po železnici in pošti po naročilih. Za naročila iz dežele zadostuje dopisnica.

M. Poveraj v Gorici na Travniku priporoča svojo izborno trgovino.

Knjigoveznica Ivana Bednarika se je preselila v ulico della Croce št. 6, (nasproti „Šolskemu Domu“.)

Ivan Kravos Gorica na Kornu. Priporoča svojo sedlarske izdelke za lahko ali pa težko vožnjo.

Denar prihrani

kdor kupi izgotovljeno pohištvo pri cccccccccccccccc

ANTON BREŠČAK

Gorica, Gosposka ulica št. 14

Via Signori lastna hiša kateri ima v zalogi najboljšo izbero **pohištva vseh slogov**, za vsaki stan, priprostega in najfinerejega izdelka. Različno pohištvo iz železa, podobe na šipe in platno, ogledala, cccc žime in platno. cccc

Lastna delavnica ooooo za tapecirano pohištvo.

Blago iz prve roke,

Cene brez konkurence.

Daje se tudi na obroke.

J. Kopač svečar Gorica, ulica sv. Antona 7, priporoča voščene sveče, med najboljših vrst; zajamčeno pravi pitanec za čebele. Cene tako nizke, da izključujejo vsako konkurencu.

Ivan Bednarik v Gorici, via della Croce 6, priporoča svojo knjigovodnico.

Jajca za valenje od pripoznano najboljših jajčaric belih „Italijank“ ter velikih belih „Kohinkima“ razpošilja ducat po 4 K Fr. **Leban**, učitelj na Trnovem pri Gorici.

Peter Čotič čevljar sk mojster v Gorici Raštel št. 32 in Gosposka ulica št. 1. Zaloga vsakovrstnih čevljev za odrasle in otroke. Naročila z dežele se po pošti dostavljajo.

A. Primožič,

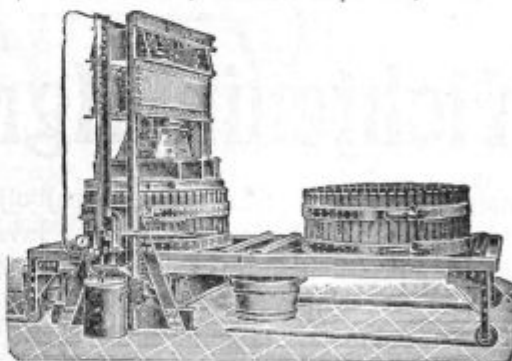
slovenski optikar Gorica na Kornju priporoča slav. občinstvu svojo veliko zalogo optičnih izdelkov in vicer vsake vrste očal, barometre, toplomerje, daljnogled, povečevalna stekla, tehtnice za mašč, mleko itd. Sprejema naročila in poprave in pošilja na dom.

za žito, rezalni stroji za krmo in ročni malni za žito, razne velikosti, in še razni drugi gospodarski stroji. — Izdelujejo in prodajajo z jamstvom kot posebnost najnovejše, izborne, priznane in odlikovane

Najboljše vinske stiskalnice

so naše stiskalnice „Ercole“, najnovejšega in izvrstnega sestava s strojem za dvostroki in trajni pritisk; jamčimo da se sok popolnoma iztisnebolj ko pri vseh drugih stiskalnicah. Hidravliške brizgalnice „Syphonia“ so najboljše. Delujejo same. — Posode za grozdje, sadje, plugi za vinograde, sušilnice za sadje, ročne stiskalnice za seno, mlatilnice za seno, mlatilnice za pšenico, čistilnice

Ph. Mayfarth-ove in dr.

tvornice gospodarskih in vinarskih strojev na Dunaju, II. Taborstrasse 71.

Nagrajeni v vseh državah z več ko 600 zlatimi, srebrnimi in častnimi kolajnamami. Ilustrovani ceniki in mnogobrojne pohvale v dokaz.

Preprodajalci in zastopniki se iščejo povsodi kjer še nismo zastopani.

PRIMORSKI GOSPODAR

List za povspesevanje kmetijstva v slovenskem Primorju.

Ureduje *Anton Štrekelj*, ravnatelj slovenske kmetijske šole v Gorici.
Izdaja „Goriško kmetijsko društvo“.

Štev. 8. in 9.   V Gorici, dne 5. junija 1908.   Tečaj IV.

Zapisnik

občnega zbora „Goriškega kmet. društva“ v Gorici

dne 29. maja 1908. ob 10 uri predpoludne v hotelu

„pri ZLATEM JELENU“

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika zadnjega obč. zbora.
2. Poročilo o društvenem delovanju.
3. Pretresovanje in odobritev letnih računov in bilance za l. 1907.
4. Volitev: predsestva, tajnika in 17 članov osrednjega odbora.
5. Volitev dveh pregledovalcev računov.
6. Slučajnosti.

Ob določenih uri ni navzočih dovolj članov, radi tega vrši se po določenih § 16. ob 10^{1/2} občni zbor; navzočih je 42 članov — gg. grof Žiga Attems in Ignac Kovač se pismeno opravičita.

Predsednik pozdravi zborovalce, predstavi c. kr. okrajnega glavarja, dvornega svetnika grofa Attems-a kot zastopnika c. k. namestništva, pojasni, da se je vsled obilega notranjega dela v uradu zakasnela sklicitev zbora in da se je določil za zborovanje današnji tržni dan, da se čim prej reši tudi to opravilo, čeprav mu je žal, da se ne vrši zborovanje na četrtek, s čim bi bilo vstreženo vsem krogom.

Naznani dalje, da ni bil po § 14 dr. prav. obč. zboru nikar

predlog dostavljen in da se je nadsvetnik G. Ivan Pirjevec odpovedal vsaki nadaljni izvolitvi. Na to preide k prvi točki dnevnega reda.

1. Tajnik prečita zapisnik zadnjega obč. zbora; potrdi se brez opazke.

2. Prečita poročilo o društvenem delovanju, ki se glasi:

Slavni zbor!

Zadnji občni zbor se je vršil 16. decembra, pret. leta; na tem zborovanju smo našli in pojasnili glavne momente društvenega delovanja iz l. 1907; radi tega je današnje poročilo le popolnitev poročila zadnjega obč. zbora. Ta kratka doba nam pričuje, da je bilo naše dosedanje delovanje pravo, da stoji društvo na pravem potu in da uživa radi tega ono zaupanje, da igra ono važno vlogo, katero smo pač hoteli doseči pri ustanovitvi. Največe zaupanje nam je izkazala vis. vlada, ki nam je z ozirom na mladost društva dovolila razmeroma lepe subvencije za povzdigo kmetijstva. In sicer nam je dovolila za povzdigo živinoreje K 10.000. Nakazala nam je držav. subvencijo K 1000 za povzdigo sadjereje; K 2000.— za pokončavanje glavnih trtnih boleznij. Podpira nas nadalje s subvencijo letnih 1200 K za izdajanje društvenega strokovnega glasila „Prim. Gospodar“ in prispeva za kritje upravnih stroškov s K 1500.— za l. 1907 in l. 1908.

Upati smemo, da nam bode tudi sl. deželna uprava stala s potrebnimi podporami za razvoj društva in za razvoj kmetijstva na strani.

Nameravalo se je od strani našega društva, c. k. kmet. društva in sl. dež. odbora prirediti jubilejno razstavo; ali z ozirom na kratek čas, ki je bil na razpolago, se je ta namera opustila. Nameravana prireditev razstave nam je nudila priložnost stopiti v dotiko z organi c. k. kmet. družbe in pri tej priliki smo z zadovoljstvom konstatirali, da se bode moglo s tem društvom sporedno in složno delati na gospodarskem polju, kar je le želeli, ako hočemo doseči večjih in lepših uspehov pri povzdigi našega kmetijstva.

Pripomniti sicer moramo, da se ima naše društvo še z raznimi neprilikami boriti, ali požrtvovalnost in vstrajnost, ki so jo dokazali razni gg. člani, posebno gg. osr. odbora, o katerih upamo, da nam os'anejo tudi za naprej naklonjeni, premaga z lahkoto vse težkoče prvega razvoja društva.

Napredek društva se mora tudi drugače imenovati ugoden.

Društvo šteje 2021 članov in 517 naročnikov. Denarni in bla-

govni promet raste tudi, kakor se razvidi iz letnih računov in bilance, ki so bili priobčeni v „P. G.“ dne 15. t. m., od leta do leta in priča o potrebi društva.

Na zadnjem obč. zboru spremenjena pravila je potrdilo vis. c. k. namestvištvo. Radi tega nam bode treba voliti nov osr. odbor; nadajamo se, da ostane tudi nov odbor na začrtani poti in da bode nadaljeval in izpeljal započeto delo, posebno ono glede živinoreje, sadjereje in čebelarstva, ne zanemarjaje pri tem vinogradništva in drugih panog našega kmetijstva.

Vzame se brez opazke na znanje.

3. Prečitajo se poročilo, letni računi in bilanca za l. 1907, kakor so bili v seji osr. odbora dne 7. t. m. sprejeti in v štev. 7. „Prim. gosp.“ objavljeni.

Potrdi se brez opazke.

4. Na predlog dež. poslanca, g. Andr. Gaberšček-a se sklene voliti osred. odbor ustmeno; predsednik pretrga zborovanje za 5 minut, ko so se prečitali §§ 17, 19, 20 in 22 dr. prav.

G. Franjo Furlani predlaga, da se voli dosedanje predsedništvo, ki je pokazalo najboljšo voljo in sposobnost za vodstvo društva.

Izvolijo se soglasno:

- g. Anton Jakončič, predsednikom,
- g. Dr. Alojzij Franko I. podpredsednikom,
- g. grof Žiga Attems II. podpredsednikom.

Furlani predlaga dalje, da se voli tudi dosedanjega tajnika, ki ima potrebno znanje za ta posel in ki ljubi in se trudi za razvoj društva.

Izvoli se soglasno tajnikom g. Fran Kocjančič.

Ivan Mermolja predlaga članom osr. odbora gg.: Vrč Alojzij, Fiegel Rudolf, Klančič Anton, Konjedic Edmund, Kovač Ignac, Leban Peter-Pavel, Ličen Maks, Sila Luka, Dominko Viljem, Obljubek Franc, Saunig Ivan, Sorčič Vincenc, Štrekelj Anton, Ukmar Maks, Širca Viktor, Zega Miha, Zucchiatti Anton.

Dr. Franko nima nič proti tej listi, želi pa, da bi se volilo g. Budin Ivana, kot unetega kmetovalca na mesto koga drugega v osr. odbor. —

Na to predlaga Mermolja prejšnje gg. na mesto g. Širca Viktor, ki stanuje oddaljeno, predlaga pa g. Budin Ivana; predlog se soglasno sprejme.

5. Pregledovalcem računov predlaga Mermolja gg Furlani Franjo in Zadel Josipa ; kar se soglasno sprejme.

6. K tej točki se oglasi Andr. Gabršček, dež. poslanec, za besedo ter pravi, da društvo lepo napreduje in deluje, da ima svoje glasilo, katero vis. vlada subvencionira in ki s tem delovanje društva napreduje, da je pa začel dež. odbor izdajati sličen list, „Kmetov prijatelj“ in da posega tudi drugače v delokrog društva, čeprav ni bil baje v to od dež. zbora avtoriziran. Govornik izjavlja, da bode o tem činu na drugem mestu razpravljaj. Ne stavi konkretnega predloga, predlaga pa, da stopi novi odbor v dotiko z dež. odborom in naj se pogaja, kako bi se prevzelo dež. odboru to delo, ko ima dovolj drugega nujnejšega dela, s katerim naj se peča.

Na predlog g. Furlani-ja se izreče navzočemu g. dvor. svetniku grofu Attems-u iskrena zahvala, ker podpira društvo kot c. k. okrajni glavar najizdatnejše s svojim velikim uplivom.

Mermolja predlaga, da bi se pri podeljevanju nagrad za uzorne hleve in gnojišča upoštevalo v prvi vrsti revnejše posestnike.

Ti predlogi se sprejmejo.

Kocjančič Andrej se spominja 60 letnega vladanja presv. cesarja in pozove navzoče, da se s trikratnim živio klicem spomnijo svojega premilostljivega vladarja. Zborovalci se stojé s trikratnim — živio ; — odzovejo temu vabilu.

Predsednik se na to zahvali za izkazano čast z zopetno izvolitvijo, pozivlje navzoče, da ga bodo tudi za naprej podpirali, posebno gg. podpredsednika in gg. odborniki z rednim prihajanjem k sejam in zahvalivši se navzočim za udeležbo zaključuje zborovanje ob $\frac{3}{4}$ 12.

Dostavek.

Po zborovanju se je odposlala sledeča brzojavka :

Namestništvu — Trst. — Občni zbor „Goriškega kmetijskega društva“ kliče, želeč presvetlemu cesarju še mnoga leta, trikratni živio ! —

Kako zidajmo nove hleve ?

Z veseljem opazujemo zadnji čas, da so naši kmetovalci vendarle pričeli upoštevati naše nauke ter zboljšujejo svoje hleve, kakor

morejo in znajo. Prav je tako, kajti v slabem hlevu, kjer je zaduhel zrak, blato, tema in nesnaga, ne more živina prav uspevati. Mnogo naših gospodarjev se je lotilo v tem oziru radikalnega dela in so popolnoma razdri star ter napravili nov hlev. Ne rečem, da jih bo zamogel vsak kmet posnemati, ker stane tako delo mnogo in v sedanjih slabih časih ni vselej dovolj potrebnega denarja na razpolago. Mnogo njih se bo moralo zadovoljiti morda samo z zvišanjem hleva, z napravo potrebnih oken, s potlačenjem ali samo s počiščenjem hleva. Kdor pa misli, da ne napravi s „flikanjem“ mnogo in se je odločil za napravo novega hleva, ta naj dobro premisli, kako naj dela hlev, da bo ustrezal potrebi.

Pri tem naj misli tudi na prihodnje čase. Tu hočemo podati v kratkem glavna svojstva dobrega hleva, po katerih se ravna lahko gospodar, ko napravlja načrt za hlev. Upamo pa, da raztolmačimo, v kratkem z različnimi podobami še bolj, kar mislimo povedati.

Kedar zidamo nov hlev, odberimo si za zidanje suho zemljišče, ki ne bo preveč oddaljeno od našega bivališča. Kakor škoduje človeku vlažno stanovanje, tako škoduje živini vlažen hlev. Ako ne moremo dobiti blizu hiše suhega prostora, skušajmo odpeljati vlagn s pomočjo jarkov. Zidovje varujemo vlage, ako denemo v zid za pedenj nad zemljo kotramasto plahto, ki se dobi v nekaterih mestnih mirodilnicah. Te plahte ne more predreti vlaga.

Če le mogoče, naj se zida hlev ločeno od stanovanja, da se zamore ob času požara eno ali drugo poslopje lažje rešiti. Stanovanje naj bo obrnjeno na cesto, hlev pa na dvorišče. Preblizu stanovanja ni dobro zidati hleva zato, ker prihaja poleti iz hleva k stanju slab zrak. Pri nas na Goriškem se zida navadno hlev s stanovanjem v isti črti, kar je tudi dobro. Če mogoče, naj pride pa med hlev in stanovanje orodnica ali klet. Najboljše je, ako je obrnjena glavna stran hleva proti jugu, da ne prihaja po zimi preveč vetra v hlev. Če se napravijo okna proti jugu in proti severu, se južno obrnjena okna poleti lahko zakrijejo, da se vbrani prevelika vročina. Sploh je dobro obsaditi hlevske stene ali s trto ali pa s sadnim drevjem, kar odvrča preobite solnčne žarke od zidovja.

Ko napravljam načrt za nov hlev, pomislimo koliko glav živine hočemo rediti. Kakor kažejo razmere, se bomo morali tu in tam lotiti bolj živinoreje, zato naredimo raje nekoliko več prostora, nego premalo. Na glavo velike živine se računani okoli 15 kubičnih metrov prostora.

Visokost hleva naj znaša 3 do 4 metre. Bolj nizko od 3 metrov naj se ne zida novih hlevov. Veči hlevi naj bodo pa viši. Primerna visokost hlevu za 6 glav živine bi bila $3 \frac{1}{2}$ m.

Širokost hleva je odvisna od tega, ali hočemo napraviti v hlevu eno ali dve staji. Hlev z eno stajo naj bo vsaj $4 \frac{1}{2}$ m širok. Pri tem se računni za jaslji 60 cm, za stajo 250 cm, za gnojnični jarek 20 cm in za hodnik 120 cm širine. Hlev z dvojno stajo pa naj bo za $3 \cdot 30$ m širši, toraj naj znaša 7·80 do 8 m širine. Nič ne dé, če je nekoliko širši, dobro pa ni če je mnogo bolj ozek.

Dolgost hleva se ravna po številu živine. Navadno se računa $1 \frac{1}{2}$ m prostora na odraslo živino. Lahko se to širino tudi nekoliko zmanjša. V velikih hlevih nima živina navadno več nego 1 m prostora.

V hlevih z dvema stajama se napravlja navadno hodnik po sredi. Le v velikih hlevih, kjer je mnogo staj, ki so nastavljene pa povprek hleva, nahajata se hodnika ob strani. V takih hlevih se napravlja staje navadno tako, da gleda živina z ene staje v ono z druge staje. Jasli sta toraj skupaj. Navadno se nahaja pa med obema jaslima hodnik, po katerem se polaga živini piča. Taki hlevi so sicer jako praktični, vendar stanejo mnogo in niso za naše revne razmere.

Tlak v hlevu bodi neproderen. Gnojnica je premoženje, zato je ne smemo spuščati pod zemljo. V hlevih, kjer uhaja gnojnica v tla, pokažejo se prav lahko razne kužne bolezni. Najboljše je, če napravimo tlak iz betona. Osem do deset posod grušča pomešanega z nekoliko peska in eno posodo cementa, pa malo vode zmešaj skupaj, razgrni po staji in zabij z lesenim batom, pa bo tlak. Ko se je ta nekoliko osušil pogladi ga z betonom, ki ga napraviš iz polovice peska in polovice cementa. Tak tlak je najbolj cen, najbolj vstrajen in služi obenem najboljše namenu.

Za stajo napravi iz betona plitev jarek, ki bo visel proti gnojnični jami. V nekaterih hlevih je ta jarek okoli 30 cm globok in 30 cm širok. V njem se spravlja gnoj in gnojnica. Če je staja nekoliko bolj ozka (2 do $2 \cdot 30$ m), spušča živina blato naravnost v ta jarek. Od početka zdrzne sicer živina včasih s zadnjo nogo v jamo, kmalu se pa privadi in staja ostaja vedno suha. Taki gnojnični jarki se priporočajo osobito tam, kjer je malo stelje.

Hodnik za stajo naj bo nekoliko nižji od staje, da vzgleda živina večja. Napravi se lahko iz betona ali pa iz okroglega kamenja, ki se

zabije v ilovico. Proti sredini naj bo nekoliko izbočen: Ako je treba v hlevu opornih stebrov, naj se denejo ob strani hodnika.

Strop v hlevu naj bo ometan, da ne padajo iz zgornjega prostora smeti in prah na živino, kar bi jo le dražilo. Ometan strop se tudi lažje snaži, pa tudi varuje boljše gorkoto v hlevu. Še boljše je, če napravljamo mesto lesenega stropa, obokan strop. V slučaju ognja, ovaruje ta popolnoma goranji del. Najbolj poceni napravimo tak strop s pomočjo železnih traverz, ki jih nastavimo po $1\frac{1}{2}$ do 2 m narazen. Prostor med traversi se oboka z opeko. V takem hlevu ni treba potem še posebnih opor, ker je strop dovolj močen.

Okna se postavljajo v hlev tako, da ne prihaja svetloba živini naravnost v oči, marveč od zadej ali pa od zgoraj. Zato je napraviti v hlevih z eno stajo okna v steni, kjer se nahajajo vrata. V hlevih z dvema stajama pa je deti okna nad jasli. Navadno se delajo 1 m široka in 60 cm visoka okna, toraj daljša kot viša. V mrzlih krajih naj se dene dvojne šipe, da se ohrani v hlevu gorkota. Tudi drugod se to priporoča, ker se ubrani po zimi potenje šip. Najboljše je rabiti železne okvirje ki so večni. Šipe naj se odpirajo od zgoraj navzdol, da ne prihaja zrak naravnost na živino.

Poleg oken napraviti je v hlevu tudi zračnike. V ta namen je izvrtiti v zid po velikosti hleva dve ali več 15 cm širokih, 25 cm visokih lukenj, ki se dajo s pomočjo vratic odpirati in zapirati. V manjših hlevih naj se napravi ena taka luknja v vrata, druga pa na nasprotni strani tik stropa skozi zid. Skozi te luknje naj dohaja v hlev svež zrak. Še boljše, nego da se zid prevrta, je, ako napravimo za zgornje zračnike posebne dimnikom podobne odvodnike, ki peljejo gork, slab zrak vrh strehe.

Jasli v hlevu ne smejo biti previsoke. Rob jasli naj bo kvečemu 80 cm nad stajo. Najboljše so jasli iz betona, ki so spodaj lahko pa zidane. Take jasli so trajne, čedne in živina ne gloda na njih. Kedar je potreba se jasli lahko omijejo. Lesene jasli ne smejo imeti špranj, da se živina na njih ne pokvari.

Dobro je deti vrhu jasli tudi gare ali lojtre za seno.

Da bodedo napravili, ko zidamo nov hlev, tudi primerno veliko podstrešje, kamor bodedo devali seno, o tem ni treba še posebe pisati. Senik ne sme biti popolnoma odprt, ker odnese veter mnogo piče, pa tudi popolnoma zaprt senik ni dober, ker se seno v njem nekako zaduši. Tudi dež pokvari v odprtem seniku mnogo klaje. Senik imej zato okna, ki so pa preprežena bodisi z mrežo ali pa z

opeko, ki je zidana tako, da pušča dovolj zraka v senik. Dobro je če se zamore z vozom naravnost na senik, kar olajša spravljjanje sena. Kdor zida toraj hlev v položnem svetu, naj misli tudi na to ugodnost.

Št.

V boj proti peronospori!

Najhujši in najnevarnejši sovražnik naših vinogradov je sedaj nedvomno peronospora ali strupena rosa, ki more v malo dnevih uničiti ves pridelek in tudi trto tako oslabi, da je pridelek drugega leta dvomljiv.

Kdor pa nekaj let zapored peronospore ne pokončuje zadostno, temu uniči slednjič ves vinograd.

In vendar so lehkomiselni gospodarji, ki sedaj premišljujejo, ali naj bi letos trte škropili ali ne, češ saj lani ni bilo skoraj nič te bolezni, morda je tudi letos ne bo!

Kdor se na to zanaša, ta se pač zanaša le na slepo srečo in se izpostavlja največji nevarnosti, da pride ob ves pridelek. To sem si namenil tukaj v malo besedah dokazati.

Neštevilnokrat sem pri predavanjih in v raznih spisih poudarjal, da je treba vedno pred očmi imeti, da peronosporo moremo le na ta način zatirati, da jo zabranimo.

Mi torej s pravočasnim škropljenjem lahko zabranimo, da se peronospora ne more razviti; če smo pa pravi trenutek zamudili in se nam je peronospora v vinogradu že naselila, je s škropljenjem ne moremo več pregnati in v najboljšem slučaju dosežemo s takim škropljenjem potem le to, da zabranimo, da nam ne napade doslej še zdravih, morda še nerazvitih trtnih delov.

Zato pa tudi vsakdo lehkomiselno dela, ki pravi: jaz počakam; če bo kaj bolezni, bom škropil, če ne, pa ne bom!

Kdor bo šele takrat škropil, ko se bolezen že pokaže, ta je vsaj polovico pridelka že zavrzel!

Da bo bolj umljivo, zakaj škropljenje le zabranljivo učinkuje, hočem nakratko še enkrat ponoviti, kako se bolezen razvija.

Zimski trosi (to je seme peronospore) prezimijo v odpadlih listih in na suhem grozdju.

Spomladi, navadno že v drugi polovici maja, najpozneje pa začetkom junija, letajo trosi po vinogradih in padajo na trtno listje in grozdni zarod.

Če imajo tam dovolj vlage (zadostuje tudi rosa), izkalijo in se koreninica peronospore zarase v list, oziroma v grozd, in tam sesa trtni sok ter povzroči, da se dotični list ali grozd posuši.

Ko se začne list paliti, izrase koreninica peronospore na spopnji strani iz lista ali grozdne jagode in napravi tu novo seme — letne trose — ki se prostemu očesu vidijo kakor moka.

Ti letni trosi okužijo zopet ono novo listje ali grozdje, ki se je med tem časom razvilo.

Kako učinkuje galica?

Galica je strup. Če se list ali grozd z njo prej poškropi, preden so nanj padli trosi peronospore, potem brani, da se pozneje nanj padli trosi ne morejo razviti. Če na list pade rosa, se namreč takoj v vsaki kaplji vode razstopi nekaj strupene galice, tako da dotična kaplja ni več čista, ampak zastrupljena voda. Kakor hitro pade v tako kapljo kak tros (seme) peronospere, izkali sicer, toda galica kal takoj zastrupi, jo vniči in s tem zabrani, da se ne more zarasti v notrajščino lista (oz. grozdja). Kdor prepozno škropi, to se pravi šele takrat, ko je koreninica boleznin že v listu (grozdu), ta je že zamudil, kajti v list (grozd) galica ne more; ona ostane le na površini lista!

Iz tega vsakdo razvidi, kako lehkomišlno tisti ravna, ki s škropljenjem toliko časa čaka, da se bolezen prikaže, kajti potem so že vsi napadeni deli trte izgubljeni in jih ni več mogoče boleznin ubraniti.

Sedaj naj še omenim, če je upravičeno mnenje, da bo letos zopet malo peronospore, ker jo je bilo lani malo. To mnenje ni upravičeno. In zakaj? Razvoj peronospere je najbolj odvisen od vremena. Če je vreme takrat, ko letajo prvi trosi, torej koncem meseca maja in v prvi polovici junija suho, potem je to za peronosporo neugodno, ker trosi dobivajo premalo vlage, da bi izkalili, in večina jih pogine, ne da bi izkalila.

In to je bilo ravno lani vzrok, da se je bolezen tako malo razširjala. Imeli smo pač ravno takrat lepo, suho vreme, kar je pa — in to bo vsak, kdor pozna naše vremenske razmere, pripoznal — pri nas izjema.

Navadno pri nas maja in junija rado dežuje, dež in solčno vreme se vrstita zaporedoma — in to je najbolj neugodno za trto.

Vsak pameten gospodar bo torej tudi letos pravočasno in pravilno škropil in se ne bo zanašal na slepo srečo. Takim gospodarjem velja naslednje poučiti.

Izkušnje zadnjih let pri nas, na Nemškem, Avstrijskem in drugod so pokazale, da je za uspeh škropljenja merodajno posebno to, da se prvič zadosti zgodaj škropi in da se škropljenje v kratkih presledkih ponavlja. Zato pa priporočam:

1.) Prvič takrat škropiti, ko so trtni poganjki zrasli dobro ped dolgi.

2.) Drugič naj se škropi 10 do 12 dni po prvem škropljenju, tretjič čez 12 do 14 dni za drugim škropljenjem. Tako trikratno škropljenje bo le v letih s suhim poletjem zadostovalo, drugače naj se škropi še četrtič, in sicer čez tri tedne po drugem škropljenju.

Bolje je škropiti večkrat in vzeti malo galice, kakor škropiti bolj poredkoma in vzeti bolj močno galico!

3.) Za vsa škropljenja zadostuje, če vzamemo eno kilo, kvečjemu $1\frac{1}{2}$ kile galice na 100 litrov vode. Apna se vzame neugašenega ravno toliko, ugašenga za polovico več ali kvečjemu dvakrat toliko kakor galice.

Če ni apna, lahko vzamemo sodo, in sicer ravno toliko ali malo več kakor galice. Če se vzame premalo apna, ostane galica kislá in opali trto, če se vzame preveč apna, je tekočina progosta, gre težko skoz škropilnice in dela na trtnem listju debelo skorjico, ki se v solncu razpoka in odpada, vsled česar škropljenje malo izda.

4.) Galica in apno (oziroma soda) se raztopi vsako zase in se šele neposredno pred škropljenjem zlije raztopina apna skoz gosto sito ali platno v raztopino galice; vse se dobro premeša in potem se z rdečim lakmovim popirjem preskusi, ali ni zmes kislá.

Če se namreč rdeč lakmov popir pomoči v zmes, mora pomodreti; če ne, je še toliko apna dodati, da nov papirček pokaže modro barvo.

Stara zmes ne učinkuje, kislá zmes pa opali trto!

Pri napravi zmesi naj se ne rabi železna posoda ali železno orodje, ker zelo slabša učinek galice.

5.) Škropljenje naj se vrši, če le mogoče, v tihem, suhem vremenu, in ne v najhujši vročini.

Le v najhujši stiski se lahko škropi tudi v mokrem vremenu in se škropljenje ponovi takoj, ko nastane lepo vreme.

Predeu pride prvi dež, se mora galica na trti dobro posušiti. Če se to ni zgodilo, je treba škropljenje kolikor mogoče kmalu ponoviti.

Nekaj dni pred škropljenjem je treba trtno mladje povezati.

6.) Pri vsakem škropljenju se mora ne samo listje, ampak tudi grozdje dobro, to se pravi prav fino poškopiti, in ne z galico oblivati.

Da se to zgodi in da se prihrani draga galica, naj si vsak vinogradnik omisli tako škropilnico, ki galico fino razpršuje.

V suho ali na zeleno cepljene trte je treba takoj ko so odgnale, in večkrat v kratkih presledkih poškopiti.

Prepričan sem, da vsak vinogradnik, ki bo ravnal po tem navodilu, ohrani svoj vinograd zdrav in se bo jeseni veselil storjeneza dela

Torej v boj proti perospori in ne zanašajte se na slepo srečo!

B. Skalicky,

c. kr. vinarski nadzornik.

Zavrelka ali birsa.

Ta jako nevarna bolezen na vinu je pri nas v poletnem času nekaj jako navadnega. Posebno šibka črna vina mokrotnih let, ko je grozdje močno gnilo, so jej jako podvržena. Vendar ne prizanaša tudi belemu vinu, če pride to v sod, katerega je zavrelka pokvarila.

Oni, kojemu vino zavre ali se mu zbirsu, ni nič kaj čislan kletar. Njegova klet je navadno zamazana, a reda ni v nji nobenega. Vino se v sodu le malokedaj polni, še manjkrat pa pretaka. V časih stoji vino celo zimo in morebiti celo leto na drožju. Neumni kletar misli, da dá drožje vinu moč, toda se močno moti.

Nesnaga in malopridnost je prvi uzrok tej bolezni, kajti s tema lastnostima priklatijo se v klet in v vino tudi neke gli-

vice, ki vino zavrejo. Te glivice so tako majhne, da jih s prostim očesom ne vidimo a zdrobnogledom le komaj.

Kaj nam je tedaj storiti, da nam se ta bolezen ne priklati v klet? V prvi vrsti držimo se snage in vino večkrat zalivajmo in pretakajmo. Pretakati je mlada vina vsaj štirikrat v letu in sicer pred božičem, meseca marca ali aprila, meseca junija ali julija in v začetku oktobra. Če se pa vino večkrat pretoči, tem bolje je. Mošt iz gnilega grozdja naj povre na zdravih tropinah in naj se dene v sod, ki se je zapuhal nekoliko z žveplom. Tudi je paziti, da se vino poleti preveč ne vgreje, zato naj se hrani vedno v hladni kleti. Še celo prevajanje v vročini vzbudi včasih belezen.

Zavrelko se spozna na tem, da se začne vino peniti, da preminja barvo in okus ter izgublja kislino. Črno vino postaja rujavo a belo bolj temno, oboje pa se moti. Vino diši, kakor bi bilo poparjeno in če se je bolezen že močno vkorenčila, je jako zoperno.

Ako se zapazi že prve pojave bolezní, dá se vino še rešiti, če je pa bolezen že daleč, je izgubljeno. Niti dobrega žganja ni mogoče dobiti iz njega.

V prvem slučaju naj se vino brž pretoči v sod, ki je z žveplom m o č n o zapuhan. Res dá izgubi s tem črno vino nekoliko barve, toda vsaj ostane nekaj časa pitno in zabrani nadaljno kvarjenje. Vendar naj se vino kmalu porabi. Kdor ima ali si lahko izposodi pasterizatorja, to je orodje v katerem se vino v ceveh segreje na 60° C., je najbolje, da rabi to pripravo. Pasterizovanje ne dá vinu nobenega duha, ga nič ne pokvari a vbrani mu skoraj gotovo bolezen.

Posoda, v kateri se je dodalo več sode in nekoliko žveplene kisline, naj se večkrat opere in oriblje. Potem naj se napolni s čisto vodo, ki ostane nekoliko dni v nji. Kadar se posoda spet rabi, naj se ne deva v njo vsaj v prvič ne, najboljšega vina, ampak če mogoče le domačo pijačo. Če se pokvari slednja ni toliko škode kakor za drago vino.

Št.

Vinarski shod in vinska pokušnja v Tomaju.

Vinogradniški shod in vinska pokušnja v Tomaju sta se sponesla jako dobro. V soboto 16. maja sestala se je posebna komisija obstoječa iz okoli 28 udov ter je vsa vina zaporedoma pokušala in klasificirala. V ti komisiji bili so poleg raznih domačih vinskih poznavalcev tudi drugi vinski strokovnjaki. Komisija se je izrekla jako pohvalno za vsa izložena vina. Samo v dveh, treh uzorcih spoznala je razne napake. Kraševci smejo biti na svoj pridelek ponosni.

V nedeljo dné 17. maja ob 10. predp. vršil se je napovedani vinogradniški shod, katerega se je vdeležilo okoli 400 vinogradnikov in njegovih prijateljev. Med temi smo videli tudi sledeče gospode: namestništvenega svetnika Rebeka iz Sežane, vinarskega ravnatelja F. Reckendorferja iz Dunaja, ki je zastopal društvo za varstvo avstrijskega vinarstva, potem vinarskega nadzornika iz Novegamesta B. Skalicky-ga, deželnega vinarskega komisarja iz Ljubljane Fr. Gombača, predsednika „Goriškega kmetijskega društva“ Ant. Jakončič, državnega poslanca Alojza Štrekelj, deželne poslance G. Gregorina, M. Zega in Josipa Štrekelj, ravnatelja kmetijske družbe kranjske g. G. Pirca, kmetijskega potovalnega učitelja Iv. Sancin iz Buzeta, šolskega nadzornika Kante in več učiteljev s Krasa in od drugod itd. Deželnega glavarja dr. Pajer je zastopal ravnatelj dež. kmet. šole Anton Štrekelj.

Najprej je pozdravil navzoče predsednik kraškege vinarskega društva v Tomaju gosp. dekan kanonik Sila. Povdarjal je potrebo vinske pokušnje in omenjal slavo kraškega terana za časa rimskih cesarjev. Že takrat je imelo kraško črno vino na dvoru rimskih cesarjev najboljšo ime in cesarica Julija, ki je živela ob Kristusovem času, je pripisovala le izvrstni kraški kapljici, ki ga je rada srkala, okolnost, da je včakala lepo starost 82 let. Nato je zaklical trikratni živio presvitlemu cesarju Franu Josipu I., čemur so se tudi navzoči z odkritimi glavami odzvali.

Potem je govoril ravnatelj dež. kmetijske šole Ant. Štrekelj o predmetu, katere trte naj se po Krasu sadé in cepijo. Gledé podlag preskušalo se je po Krasu do sedaj precej vrst, obnesli pa sta se najbolj dve in sicer rupestris monticola in riparia portalis. Gledé raznih križank in novih trtnih podlag moramo biti še previdni. Do sedaj se je pokazala kot dobra trta tudi aramon rupestris št. 1, ki se je tudi po Krasu že precej razširila. Veče važnosti nego podlaga je za Kra-

ševca pa vprašanje, katere plemenite trte naj pomnožuje. Njegovo mnenje je, naj ostanejo Kraševci pri svojih starih trtah, v manjši meri pa naj skušajo pridelovati vino s pomočjo tujih trt tudi za svetovni trg. V prvi vrsti je priporočal trto sladki refož (črnilo), ki daje kraškemu teranu pravi tipus. Tudi repača, pinjolca in gnjeda se lahko nekoliko pomnoži, gnjed pa bolj za domačo rabo. Od tujih trt priporočal je one trte, ki dajejo svetovni vini bordó in burgunder. Kakor so pokazale skušnje, ne zastaja kraški bordó prav nič za francoskim. Trte, ki dajejo vino bordó bi bile: kabernet frank, kabernet sauvignon in merlot. Posebno je priporočal poslednjo trto, ker služi ob enem vsled manjše kisline in obilega sladkorja za izboljšanje kraškega terana, ki se zdi odjemalcem na severu nekoliko prekisel. Za vino burgunder služi najboljša črna burgundec, tudi ta bi izboljšal teran. Tudi nekoliko belega vina naj se prideluje po Krasu; kraška belina je izborna. Belo vino se lažje in bolj hitro proda. Prideluje pa naj se bolj za potrebo v domačem kraju. Svetoval je kraškim posestnikom, naj se nič ne boje, da bo na Krasu preveč vina in naj le čvrsto napravljajo ameriške vinograde, saj svet je velik in vino se ne prideluje povsod. Skrbeti bodemo morali le, da zadobi kraški teran zopet nekdanjo slavo in ga bodo pili tudi sedanji dvorjani, kakor so ga pili nekdanji rimski.

Splošno pritrjevanje je pričalo, da se navzoči vjemajo z navedenim razmotrivanjem.

Gosp. dež. poslanec Josip Štrekelj iz Komna je nato govoril o izboljšanju kletarstva na Krasu. Priporočal je v prvi vrsti pravilno pravo vina in sicer s pomočjo robljanja. Kleti naj bodo snažne in v njih naj bo čim bolj hladno. Tudi za snažno posodo naj se skrbi. Posebno pa je priporočal zapolnjevanje in pretakanje vina. Tudi njegova izvajanja so se vzela zadovoljstvom na znanje.

Nato je prevzel besedo deželni vinarski komisar gosp. Fr. Gombač, ki je govoril o predmetu, kako naj se pospeši kupčija s kraškim teranom. Izvajal je sledeče zaključke: večkrat napravljati vinske semnje, ki so se drugod, n. pr. na Kranjskem, jako dobro sponesli, nadaljevati boj proti pivu, ki dela vinogradnikom veliko konkurenco, slednjič naj se ustanovijo vinarske zadruge, ki bi imele namen, vino v tuje kraje spečevati. Priporočal je za Kras dve taki zadrugi, eno za komenski, drugo za sežanski okraj.

Ravnatelj Štrekelj je menil, da bi bilo dobro sredstvo za proslavo in dobro ime kraškega terana tudi to, da bi se več kraških posestnikov vpisalo v društvo za varstvo avstrijskega vinarstva in naj bi

se to društvo, čegar tajnik se nahaja na shodu, zavzelo za širjenje dobrega imena tudi kraškemu teranu.

Ravnatelj Reckendorfer je pozdravil navzoče v imenu nižeavstrijskih vinogradnikov ter je obljubil svojo pomoč. Njegovo mnenje je, naj bi se na Krasu pridelovala bolj črna vina, vendar morajo biti ta sposobna, da lahko konkurirajo z ogrskimi in tirolskimi vini. Prihodnje leto, ko bo pokušnja avstrijskih vin na Dunaju, naj pošljejo tudi Kraševci svoj teran na pokušnjo.

Vinarski komisar Gombač je pozivljaj navzoče, naj pošljejo svojo vino tudi na letošnjo praško razstavo.

Kmetijski potovalni učitelj Jakob Lah iz Sežane pojasnil je nato nekatere točke iz vinskega zakona ter opozoril kmetovalce na posledice, ki bi se znale pripetiti, ako se ne ravna po tem zakonu.

Dež. poslanec dr. Gregorin priporočal je snovanje vinarskih združenj in je obljubil svoje sodelovanje.

H koncu je prečital predsednik pokuševalne komisije vinarski komisar Gombač imena onih razstavljalcev, ki so dobili prvi diplom in lepi shod se je zaključil.

Popoldne ob 2. se je otvorila javna pokušnja. Iz vseh strani so prišli ljubitelji dobre kraške kapljice in v pokuševalnem prostoru se je ljudi kar trlo. Tomajska dekleta so skrbela, da se grlo obiskovalcem ne posuši. Sploh smo šli v nedeljo dne 17. maja vsi veselo iz Tomaja in marsikateremu starčku privzdignil je oni dan teran šibke noge, da je veselo poskakoval. Kako pa ne! Teran meče ljudi v zrak, druga vina jih mečejo v jarek, je rekel na shodu g. Gombač.

Nova nesreča po Krasu.

Iz vseh kraških vasi prihajajo nam letos žalostne vesti, da hočejo vgonobiti neki „črvi“ fižol, grah, ječmen in druge poljske rastline. Celo mladim trtnim doganjkom ne prizanašajo. Posebno v komenskem okraju je mnogo te golazni, ki se valja v zemlji blizu vrha. Okoli fižolovega grma je včasih do pet in še več „črvov“, ki razjedajo mladim rastlinicam korenine. Ljudje po-

Krasu ne pamtijo, da bi napravljaj tak črv kedaj tako škodo, zato jo moramo imenovati tod pač kot novo nesreča. Od početka smo mislili, da bomo imeli najbrže z ogrci ali podjedi opraviti, toda ko smo dobili golazen pred oči, smo spoznali, da ni to črv navadnega kebra, marveč gosenica metulja — o zimne more ali kakor jo učenjaki imenujejo *Agrostis segetum*.

Poglejmo si malo te nebodijih treba. Pred vsem oglejmo si gosenico. Ko je odrasla meri v dolgoti okoli 5 cm; mlada je seveda krajša. Debela je okoli pol centimetra. Barve je sive, rujavkasto rumene a glava in ploščica na zadnici je nekoliko bolj temna. Koža se ji nekako blešči. Nog ima gosenica 16. Ako se je dotakneš, zvije se v kolač. Sploh pa je gosenica jako živahna. Po dnevu boš morda videl škodo, ki jo napravlja gosenica na rastlinah, nje same pa ne boš zapazil, ker se zarije v zemljo pod rastlino. Popraskaj tu in lahko jo najdeš. Najbrže bo nadaljevala svoje kvarljivo delovanje na koreninah.

Gosenice, kakor jih sedaj vidimo po Krasu, so še lanskega rodu. Njihova mati ozimna mora je metulj, ki ima prednji krili pepelnate ali rujavkaste barve in svitlo rujavkasto sivi zadnji krili. Samec ima zadnji krili beli kot sneg. Kakor gosenica, tako so tudi njeni stariši pnočnjaki. Po dnevu počivajo v senci, po noči pa rajajo in letajo na posete. Včasih se pokažejo še meseca maja, vendar ga je videti tudi v juniju, juliju in avgustu. Celo prve dni septembra se tu pa tam pokaže. V tem času polaga samica svoja drobna jajčica na zemljo in iz teh se izležejo v osmih do štirinajstih dneh, mlade spočetka bolj črnkaste gosenčice, ki nadaljujejo delo svojih prednikov v tem, da pridno žrejo. Pred zimo zagrebejo se nekoliko bolj globoko v zemljo ter jo prespijo. Ko se spomladi prebudi, prelevi se in žre še nekaj časa. V taki obliki smo jo letos vsled njene velike škode spoznali. Meseca maja, junija in julija se gosenica v zemlji zabubi in iz bube zleže gori opisani metulj. Buba v zemlji je rumenkasto rudeča in ima na zadnjem delu dva trna. Marsikatera gosenica zabubi se že pred zimo in prezimi kot buba. Od tod prihaja, da začnejo letati nekateri metulji tako rano spomladi.

Ozimna mora je v drugih krajih dobro znan poljski škodljivec. Pri nas pa ni napravljaj do sedaj, vsaj kolikor je nam

znano, posebno občutne škode. Letos je je pa po Krasu kar nankrat toliko, kakor bi jo z neba stresel in škoda, ki jo je ta golazen napravila, je velikanska. Fižol je neki povsod spodjedn in težko, da bo kaj iz njega. Ljudje so gosenice sicer pridno pobirali, ali bilo jih je, oziroma jih je še toliko, da ni mogoče vseh najti. Kakor se čita v poročilih iz drugih krajev, se prikaže tudi drugod nekatera leta bolj, druga manj močno. Poleg fižola in zgoraj omenjenih rastlin napada gosenica ozimne more tudi rž, pšenico, nadalje krompir in peso. Krompir včasih popolnoma izdolbe; na pesi se živi spomladi od listja, poleti pa od stebela in korenin. Meseca avgusta ali septembra se dobé na pesi vsakovrstne luknje in odgrizeni žlebi, ki jih je napravila gosenica ozimne more. Na teh ranah razvije se prav lahko gniloba, ki uniči, kar ni mogla snesti gosenica.

Pokončevanje te gosenice ni lahko. Najboljše je še, da jih spomladi in jeseni pridno zatiramo. Tam, kjer je rastlinica objedena in ni videti posebnega škodljivca, odprgajmo nekoliko zemlje in najbrže, da dobimo prouzročitelja škode v zemlji ob koreninah. Komur se ne dá iskati po zemlji, vzame naj zvečer dobro svetilko in naj gre na polje ter išče gosenice, ki so se pririle vrh zemlje in splezale na mlade rastline. Najboljša luč v ta namen je acetilenova, taka, kakoršno rabijo navadno kolesarji. Tudi pri oranju in sploh pri obdelovanju zemlje zamoremo mnogo te zajedave golazni pokončati. Da so nam lahko razni ptiči, vzlasti škorci, vrane, pastirice, nadalje domača perutnina pri tem delu dobri pomagači, to je gotovo. Dobro je zato, če poženemo perutnino na zorano zemljo, ki je močno okužena s to gosenico ali pa tudi z ogrci. Ker so stariši te gosenice ponočnjaki in ljubijo močno luč, lovimo jih lahko tudi s pomočjo luči, podobno, kakor se lovijo metulji črva kiseljaka. Lahko služi ista luč v ta in oni namen, vlovi pa tudi še druge metulje, ki slučajno pridejo plesat okoli luči. Prav je, saj so z majhno izjemo vsi škodljivi. Najboljša luč je tudi tu acetilenska in sicer ona, ki je nalašč za lov metuljev napravljena in se imenuje „meduza“. Dobiva se v Trstu pri tvrdki Doswald na lipškem trgu, pa tudi v Gorici se jo lahko kupi. Ta luč, ki stane le okoli 24 kron, služi, ko je ne rabimo na polju, lahko tudi za razsvetljava v kuhinji, hišni veži ali na dvorišču in je ceneja nego petrolejka. V posebno posodo pod svetilko dene se

nekoliko vode in olja, metulji plešejo okoli svetlobe, ker se pa v vodi odseva druga luč, zaplešejo v vodo, iz katere si ne morejo več pomagati. Tudi navadne luči služijo dobro v ta namen, vendar niso tako svetle in ne privabiljo toliko ponočnjakov. Navadne luči se morajo seveda deti v široko skledo, v katero se nalije nekoliko vode in olja. Skrbeti je treba tudi, da ne pride voda do luči, potem zato, da veter ali dež luči ne ugasne. Luči je nastavljeni od konca junija do sredine ali konca avgusta.

Želeti bi bilo, da se naši Kraševci koj v začetku lotijo pridno dela proti temu hudemu škodljivcu, ki vtegne napravljati prihodnja leta še večjo škodo. Tudi vlada naj bi priskočila na pomoč s tem, da bi nabavila posameznim občinam po nekoliko dobrih svetilk za lov metulja ozimne more!

Št.

Čiščenje vina.

Marsikateri vinogradnik ima še sedaj vino v kleti, ki se mu noče včistiti, radi tega ga pa tudi ne more prodati in v tej zadregi obrne se do mirodilničarja (drogista), naj mu pomore s kakšnim „pulferčkom“ iz zagate.

Navadno so pa te „medecine“ razmeroma drage in največkrat celo prepovedane; radi tega poskušajmo kar mogoče na kratko glavne načine čiščenja vina premotriti:

Vino čistimo na tri načine:

- I. na mehanični način z vinskimi filtri,
- II. s čistili, ki delujejo mehanično in
- III. s čistili ki delujejo mehanično in kemično.

I. Filter v malem obsegu ima vsak vinogradnik na razpolago in ga večkrat vporablja in to je navadna platnena vreča.

Tako vrečo rabimo navadno za precejanje drožja ali motnega vina, k nam ostaja pri pretakanju. Luknje v platnu zamaši gošča in se napravi ob platnu od znotraj v vreči skorja skozi katero sili vino, ki pušča v njej vse gosto.

Ako je vino redko t. j. precej čisto, dodajo nekateri vinu, predno je vlijejo v vrečo, nekaj vinske gošče, to pa ni priporočljivo, ker taka gošča ima v sebi razne duhove in tvarine po katerih dobi vino lahko neprijeten okus; bolje je, ako dodamo vinu nekaj čistega asbesta, ki se rabi za filtriranje vina in je po ceni. Dobro je tudi, posebno če ima vino slab duh, da se doda vinu oglje, ki se dobi nalašč zato pripravljeno na prodaj; to oglje vzame vinu skoraj ves duh, — slab a tudi dober, zato naj se rabi le pri vinu, ki ima kakšno napako, drugače naj se vzame rajši asbest.

Nekateri obesijo v to nalašč pripravljeno leseno posodo po več vreč in napravijo si s tem takozvani holandski filter.

Ta način čiščenja vina je enostaven in vedno vporaben, ima pa to lastnost, da prihaja vino v dotiko s zrakom, kar se večkrat ne želi.

Imamo pa tudi filtre, ki vino hitro čistijo, ne da bi prišlo to s zrakom v dotiko; taki filtri so pa dragi in se rabijo le v velikih kletah, posebno pri vinskih trgovcih.

Večkrat se dogodi, da s filtrom čiščeno vino čez par dnij zopet omegli. Temu je vzrok beljakovina, ki se nahaja v vinu in ki se strdi, ker je prišla pri filtriranju s zrakom v dotiko.

Ta megla se navadno po nekolikem času zopet sama poleže.

Filtriranje vina ni mnogo v rabi pri naših posetnikih, ker je s tem združeno mnogo dela. Tudi je treba mnogo posode in primeren prostor; zato se poslužujejo raznih čistilnih snovij.

II. Teh čistil, ki samo mehanično delujejo je mnogo n. pr.: kaolin (to je zemlja iz koje se dela porcelan), španska čistilna glina, oglje, celuloza itd. Vsa ta čistila morajo biti težja kot vino in delujejo na ta način, da pomešana vinu v sodu pri padanju na dno jemljejo seboj vsa ona telesca, ki povzročajo, da je vino motno.

Priporočljiva pa ta sredstva niso, ker se sprijemajo ob dogah soda in se pri vsakem sunku, ki ga dobi sod, kar se v kleti večkrat dogaja, odpuste in padajo polagoma v vino, tako, da je težko odtočiti popolnoma čisto vino.

Najbolj znana in največ v rabi so čistila, ki se spojijo s črešlovino vina in napravijo neraztopljivo spojino v vinu samem.

Ako je vino mirno in ne kipi, poleže se ta spojina v sodu, kot nekaka mreža in pobere pri tem vso nesnago, ki je v vinu, na dno soda.

Koliko časa to delo traja je odvisno od vrste čistila in od velikosti sode. Navadno je treba 5 do 8 dni predno se vino včisti.

Ko se je vino včistilo, se priporoča, čim prej ga pretočiti, kajti v slučaju, da začne vino kipeti, je jako težavno spraviti čistilo, ki bi se dvignilo, iz vina. Največkrat je treba rabiti v ta namen filter.

V to vrsto čistil spadajo kot glavna, ki so najbolj v rabi: ribji klej, želatina, jajčja beljakovina, mleko in kri.

Vsa ta sredstva imajo v sebi beljakovino, ki se kakor omenjeno, spoji s čreslovino vina in napravi nekako tančico, ki pri padanju vino čisti. —

Vsa druga sredstva, ki se jih z veliko reklamo in za dragi denar ponuja in prodaja, obstoje v glavnem le iz gori navedenih snovij. Zatoraj rabimo raje gori navedena, ki so nam po razmeroma nizki ceni na razpolago.

Ribji klej se rabi radi visoke cene pri finejših vinih in sicer se potrebuje 2—5 gramov na 1 *hl*. Isti se raztolče in potem zreže s škarjami v manjše kosce, na to se dene močit v vodo ne premrzlo in tudi ne pretoplo (okofi 20°). Ako vzamemo vročo vodo se isti stopi sicer hitro, toda izgubi pravo moč. Voda se čez noč odlije in prilije se nekoliko dobrega, a bolj kislega vina. V tem se začne klej polagoma razpuščati in v kratkem dobimo sluznato, prozorno, „sulcu“ podobno tvarino, katero je treba pricediti skozi platneno čisto cunjjo. Ta klej vlijemo sedaj v večjo posodo ali brentač, dodamo mu 16—15 *l* vina in pretolčemo z metlico toliko časa, dokler se z vinom popolnoma ne spoji.

Za večje sode je bolje, da zmešamo to čistilo z vinom v več posodah. Na to vlijemo to zmes v sod in vino v sodu prav dobro premešamo.

Želatino ali klej denemo v vodo, da se razpusti in vzamemo za vsakih 100 *l* vina 10—15 gramov; ako hočemo vzeti barvo, kak slab duh, ali preveliko trpkost vinu, vzamemo lahko 20 in več gramov tega čistila.

Da se želatina prej razpusti, dodamo lahko nekaj gorke vode, ko se je popolnoma raspustila, zmešamo jo z vinom, nekolikokrat v brentaču prelijemo, da se peni in denemo nato v sod ter z vinom dobro pomešamo.

Ako ima vino dosti tanina, se isto v kratkem včisti, ako ima pa malo, je dobro, da mu prej dodamo enako množino tanina, kot smo vzeli želatine.

Večkrat se vino noče včistiti. To je znamenje, da ima isto malo čreslovine. V tem slučaju mu primešamo pa pozneje tanina.

Ta način čiščenja je priporočljiv za pretemna in trpka vina, ker jih včisti, jim pa ob enem vzame barvo in čreslovino, katera povzroča trd okus vina.

Jajčja beljakovina ima enak učinek. Na 100 l vina se vzame beljak 2—4 jajc. Najprvo se ga stolče v sneg ter potem pomeša dobro z vinom kakor raztopljeno želatino. To je tudi priporočljivo čistilo, koje ima vsak doma. Tudi pri tem je paziti da ima vino dovolj tanina.

Mleko je sicer dobro čistilo, rabi se $\frac{1}{2}$ —1 l na 100 l vina in je treba to le dobro z vinom pomešati, ali priporočati je le tam, kjer se vino potem hitro porabi. Rabiti je le sveže, posneto mleko.

Kri posušena in v prahu zmleta je prav dobro čistilo in iz njega se dela največ čistil, ki prihajajo pod raznimi imeni v trgovino.

Pri vseh teh čistilih je pač glavno, da se jih kar mogoče dobro z vinom pomeša, da ima vino dovolj tanina in da je vino v miru.

Ko se vino včisti, naj se pretoči v čisto posodo, katero smo prej malo z žveplom pokadili.

Vse te manipulacije so sicer neprijetne, če jih moramo vršiti, ali zadoščenje in korist je velika, ko se nam je posrečilo doseči vspeh.

GOSPODARSKE DROBTINICE.

Preščipavanje trtnega mladja. — Pri navadni vzgoji na palce in nopenjalce skušati moramo izvabiti na palcu dve čim bolj krepki mladiki, ki bosta služila za les v prihodnjem letu. Vse drugo mladje se mora zgorej tretjega ali četrtega lista nad grozdom preščipniti, ker bi v nasprotnem slučaju jemalo onim dvem mladikam moč. Navadno poženejo preščipane mladike iz zakotnih oči nove poganke. Tudi te poganke je treba prikrajšati, ker bi tudi oni jemali za prihodnje leto namenjenim mladikam redilne snovi. Zakotnih pogankov ni dobro odstraniti koj pri stareji mladiki, ker požene v takem slučaju oko, ki se nahaja poleg zakotnika ali baštarda, kakor ga naši ljudje imenujejo. Bolje je, ako preščipnemo zakotne poganke nad prvim listom. S tem dobimo na trti nekoliko več listja, obenem pa ne silimo

glavnih oči brezpotrebno poganjati. Osobito je to važno na onih mladikah, ki so namenjene za napenjalce. Oči, ki poženejo že letos, ne bodo prihodnje leto rodile. Pa tudi, če so oči na mladiki preveč razvite, ni dobro, ker v zimi lahko pozebejo.

Obiranje trtnega listja, predno začne trta cvesti, ni napačna navada. Seveda se ne sme trte preveč ogoliti. S tem, da se zarod nekoliko razgrne in razposavi zraku in svetlobi, se boljše oplodi. Posebno je dobro tako delo v mokrih, mrzlih letih. Preobilo obiranje listja maščuje se lahko na dvojen način: s tem, da ne dobi trta brez listja dovolj redilnih snovi za preživljanje grozdja, včasih pa tudi s tem, da napravi toča prav lahko na goli trti občutno škodo.

Kaj storiti, ako se v zeleno cepljena trta ni prijela? Človek pride včasih v pravo zadrego, ker ne zna, kaj bi bilo boljše, trto v novič cepiti ali pa pustiti, da rastejo divji poganki. Ako obira poganke in se trta tudi v drugo ne prime, potem je ob trto, v nasprotnem slučaju zamudi za eno leto. Dober svet je tu dosti vreden. Mi delamo tako: Ako spoznamo dovolj rano (okoli do 10. junija), da se ni trta prijela, požlahti se na isti mladiki kot prej v drugo, če se pa vidi neuspeh bolj pozno, potem je boljše pustiti trto, da se prosto razvija. Ako zraste do prve polovice julija dovolj krepko in se dá do tega časa lubad na mladikah privzdigniti, potem se požlahtni trta v piščalo ali v oko, če pa ni mladje do tega časa dovolj razvito, pusti se trta rasti in se cepi vnovič šele naslednje leto.

Cepljenje trt v piščalo. Na razna vprašanja, kako se je to cepljenje zadnje leto sponeslo in ali se priporoča, moramo javiti, da je to cepljenje za naše kraje jako dobro. Kako se cepljenje v piščalo vrši, smo pisali že lani in predlanskim, kdor se zanima, lahko izve to tudi v kmetijski šoli, ko se priredi proti koncu tega meseca poseben tečaj za to cepljenje. Skušnje zadnjega leta so pokazala, da začnemo s cepljenjem lahko nekoliko bolj rano in sicer koj ob sv. Petru. Rano cepljenje daje to prednost, da plemenito oko boljše dozori in lažej prenese zimo. Divjo mladiko, na katero smo vtaknili oko in se, kakor znano, ne prikrajša, privezati je navpično ob kol, da je ne odlomi veter in da boljše zori. Da bi na ta način cepljene trte bolj rade pomrle, kakor govorijo nekateri nevedneži, ni res, marveč se vedno bujno razvijajo, ako jih seveda pravilno oskrbujemo. To cepljenje priporočamo prav toplo za naše kraje.

Večkratno rahljanje zemlje v vinogradih se v suhih letih jako priporoča. Rahla zemlja se ne osuši tako naglo, kot strjena, zato ne trpe v taki zemlji trte toliko vsled suše. Rahljati je zemljo najboljše za dežjem, ko se je pa dovolj osušila. Ako rahljamo zemljo v suši, paziti moramo, da zemlje pri tem ne preobračamo. Suha vrhnja zemlja, ki pride v globočino, vzame iz spodnjih plasti mnogo vlage, zato bi tako delo škodovalo. V suši moramo rahljati zemljo toraj tako, da ostane suha zemlja na vrhu.

Krmljenje z novim senom. Z rednim krmljenjem novega sena treba je toliko časa čakati, da se seno skuha ali spoti. Osebito velja to za konje. Ako krmimo živino s senom, predno se je skuhalo, prouzroča to potenje in scalnica ima več barve. Tudi blato postane bolj mehko in sluznato. Živina je videti bolj mrtva in upehana. Ako se polaga živini velike množine prav novega sena, prouzroči lahko to tudi razne bolezni v prebavilih, osebito želodični in črevesni katar, ki se spozna v mrzlici, veči žeji, manjšem veselju do piče, v mehkiem, smrdljivem blatu in na porudečeli sluzni koži v gobcu. Včasih nastopi celo kolika in napenjanje. Tudi druge bolezni se lahko pokažejo, ki prouzročajo lahko tudi smrt. Škodljivost novega sena je še večja, ker ga živina rada žre. Kdor je siljen krmiti z novim senom, pomeša naj ga s starim ali vsaj s slamo, s katero naj se zreže.

Kumarji bi donašali lahko nekaterim našim posestnikom, osebito onim okoli Gorice, mnogo dohodkov. Kedar sadimo kumarje paziti moramo, da izberemo za nje tako lego, kjer ni mnogo jutranje rose ali pa se ta rano zjutraj posuši. Najboljše so toraj vshodne lege. Kumarje je treba tudi tako vzgajati, da jih rosa ne prijemlje. Najboljše je, ako plezajo visoko po raznih oporah, bodisi, da napravimo za kumarje posebne latnike, take, kakoršne delamo za trte ali pa samo v podobi strehe, ali pa podpremo kumarje samo z golim vejevjem. Ko požene kumar tretji list, treba je poganek nad tem listom preščipniti. Stranski poganki so bolj rodovitni, nego glavni.

Znamenja mlečne krave. — Kedar kupujemo krave, hočemo imeti navadno dobre molznice. Prodajalec seveda hvali svojo živino, toda na njegove besede ne smemo dati preveč. Kupec mora znati sam, kaj kupi. Znamenja mlečne krave so sledeče: glava nežna, gladka in z nežno dlako obraščena; ne sme biti podobna bikovi glavi, spredaj naj bo bolj ųozka. Rogova naj bosta gladka in tanka, ušesi veliki, lahko premakljivi,

tanki, toraj s fino kožo in fino kratko dlako. Čelo bodi bolj ozko, očesi veliki, s prijaznim pogledom, gobec širok, mehke, primerno gork in vlažen. Vrat bodi dolg, zgoraj tanjši, spodaj nekoliko debelejši. Koža na vratu naj bo nekoliko nagrbnčena. Hrbet, križ in nastavek repa naj se nahajajo v ravni črti. Če se napravlja za prednjima plečama ob rebrih nekaka jama, je to znamenje obile mlečnosti. Rebra naj bodo ozka in med seboj oddaljena, osobito zadnja. Pod trebuhom se nahaja mlečna jama. Čim večja je ta, oziroma čim bolj razvite so žile, ki vodijo pod trebuhom proti vimenu, tem bolj bo krava mlečna. Vime bodi veliko, golo ali kvečemu obdano s fino dlako, če ga potipljemo, občutiti se mora mehko in ne sme biti v njem trdih krogel. Čim bolj nežna je koža na vimenu in čim bolj se vidijo skozi kožo žile, tem boljše znamenje. Ako se nahajajo na vimenu več, nego štirje sesli, kaže to na dobro mlečnost. Če ostane vime po molžnji napeto, je to mesnato vime in krava ne daje navadno dosti mleka. Križ bodi širok, rep tanek in dolg z mehko žimo. Noge naj imajo nežne kosti in naj bodo bolj kratke. Koža cele krave bodi mehka in tanka in ravno tako tudi dlaka.

V obrambo pomanjkanja krme. Glasom tužnih vesti, ki prihajajo s Krasa, bo tod tudi letos hudo pomanjkanje krme. Po nekod se živina niti pasti ne more, o kaki košnji ni niti govora. A vendar bo treba živino prerediti. Od kod naj se dobiva prepotrebni gnoj, s čim naj se obdeluje polje in kdo naj daje družini mleko? Našim Kraševcem priporočamo, naj skušajo pridelati na svojem polju več krmskih rastlin. V prvi vrsti jim priporočamo živinsko peso, ki vspeva tudi po Krasu jako dobro, ako se zemlja globoko preorje ali prekopa. Za sajenje pese je še vedno čas. V drugi vrsti priporočamo, naj sejejo za žitom več pitnika. Tudi gorčica bi jim dala do jeseni mnogo piče. To rastlino, kakor tudi pitnik je najboljši v lesenih posodah ali pa v nalašč v ta namen pripravljenih cementiranih koritah, skisati, kakor se kisa n. pr. repa. Živina je tako pripravljeno krmo jako rada. Nadalje priporočamo, naj se sedaj v juniju nabere tim več jesenovega vejevja ter shrani kot „frudelj“ za zimo. Če režemo sedaj vejevje, je to bolj redivo od sena. Da dobimo rano spomadi pičo, priporočamo tudi ruso ali inkarnatno deteljo, ki se poseje meseca avgusta lahko med ajdo.

Tudi grašica daje zgodaj obilo košnjo. Da ne bo pomanjkanja krme prihodnja leta tako silno, priporočamo še, naj se seje po njivah mesto žita več detelje meteljke. Ta detelja dà gotovo vsaj eno dobro košnjo v letu, lahko jih da pa tudi štiri. Ako pognojimo dete jo s pepelom ali z umetnimi gnojili, računimo z gotovostjo na dve dobri košnji. Toraj več detelje, manj žita!

POROČILA.

Občni zbor „Kmet. družbe za Trst in okolico“, dne 24. maja. Družbin predsednik g. Ivan Goriup otvori zborovanje ob 10. uri s pozdravom na zborovalce, katerih se je zbralo okoli 70; predstavi novega poljedjelskega pot. učitelja g. Laha ter se hvaležno spominja med letom preminolega družb. podpredsednika, mnogozaslužnega družb. soustanovitelja pok. dra. Sim. Pertota, komur zborovalci zakličejo: Slava njegovemu spominu!

Na to sta bili odobreni poročili tajnikovo in blagajnikovo.

Iz tajnikovega poročila posnemamo, da se je odbor v teku leta 1907. večkrat shajal in se v 10. odb. sejah in na treh shodih posvetoval, sklepal in rešaval vprašanja o gospodarskih in poljedelskih stvareh, o željah in potrebah okol. kmetovalcev ter podajal potrebne nasvete. Posebno važnost se pripisuje shodu dne 12. sept. l. l., na katerem se je sestavila obširna spomenica, v kateri so bile navedene in utemeljene razne potrebščine in nove ustanove v prid poljedelstvu v okolici sploh, vinogradarstvu in vrtnarstvu pa še posebej. Spomenica sestojęča iz 12 točk, se je izročila po posebni deputaciji (v odsotnosti g. namestnika) prezidijalnemu predsedniku g. grofu Schaffgotschu dne 30. sept., kateri je prijazno obetal, da hoče g. namestniku priporočati, da podpira v spomenici navedene želje in potrebe.

Poročilo navaja povoljni izid poskušenj o izboljšanju prasičje reje z uvedenjem plemenjakov jorkširske pasme. Razun dveh obstoječih postaj, postavila je družba v tem letu še dve novi postaji za prašiče plemenjake jorkširce in sicer pri S. M. Magdaleni sp. pri Drag. Misleju št. 202 in v Rocolu pri Mat. Lahu št. 115.

V tem poročilu se omenja tudi razprodaja sena po znižani ceni,

ki jo je družba izvršila s pomočjo svojega predsednika in nekaterih odbornikov in zaupnikov po okolici. Vpeljalo in razprodalo se je 1476·05 kvintalov (blizu 3000 starih centov) sena po 8 kron za kvintal, med tem ko je družbo stalo seno z vsemi postranskimi stroški na domu živinorejcev po 10—11 K. Družba ima pri tem opravilu, razen mnogo prestanih skrbi in sitnosti, še blizu 300 K izgube, katero bo morala nadomestiti iz svojega premoženja. A družba žrtvuje rado- voljno to svoto, kajti z razprodajo tega sena se je doseglo lep uspeh; kajti naši živinorejci, ki so se za to pobrigali, dobili so na dom seno po nižani ceni ob času, ko je bila potreba največa in ko je bilo sploh težko dobiti manjše množine sena, tudi ne za gotov denar. Zato gre hvala predsedniku in vsem onim družb. poverjenikom, ki so tako požrtvovalno pomagali na razprodaji.

V družbi je bilo vpisanih v letu 1907. 210 členov, od teh jih je vplačalo udnino 188 udov. Vsi udje so dobivali in še doživajo strokovni list „Primorski gospodar“, ki je poljuden in poučljiv list. Ta list stane že sam za se naročen 3 krone na leto; a družbini udje plačujejo za vse skupaj (za udnino in za list) **le 2 K** na leto. Tako malo udnino je odbor postavil, da s tem privabi družbi kolikor možno največje število členov v njih lastno korist. A pri vsem tem se naši kmetovalci še premalo zanimajo. Med tem ko so nekateri kraji v družbi prav časno zastopani, so pa drugi še prav slabo ude- leženi. Zato pozivlja tajnikovo poročilo navzoče zborovalce in družb. povjerenike, da uplivajo pri svojih sosedih, da se v njih zbudi zani- manje za boljši in vedno večji napredek v poljedelstvu, kazoč, kako so drugi narodi spoznali že zdavno vrednost in važnost gospodarskih društev in strokovnih listov za poljedelski in za kulturni napredek. In ker se pri drugih narodih mnogo čita, je tam tudi mnogo pre- moženja. Slovensko gospodarsko časopisje je sploh jako ceno in zato ne bi smela biti naročnina (ali udnina) par kronic na leto vzrok naše malomarnosti. Z enim samim dobrim člankom se Vam naročnina lahko stotero povrne.

Pri 4. točki: „Volitev predsednika in novega odbora“ je bil na predlog učitelja Grmeka z nova izvoljen predsednikom gosp. Ivan Goriup ter se je stari odbor popolnil z imenovanjem dveh novih odbornikov: gg. dra. Slavika in Alojzija Goriupa. Na to se je odbor konstituiral takole: podpredsednik dr. Slavik; blagajnik: Jos. Pertot; tajnik: A. Valentič; odborniki: Al. Goriup, V. Cibič, Iv.

Godina in Iv. M. Bole. Pregledovalcema računov sta bila potrjena prejšnja gg. : Stepančič Nic. in Iv. Knavs.

Pri slučajnostnih predlogih se je govorilo o nevarnosti vinske krize, o vinarski zadrugi, o oprostitvi davkov za nove vinograde in o katastralni evidenci v okolici.

K 6. točki: „Predavanje“. G. Lah, poljedelski potov. učitelj je predaval o „Zvezi zavarovalnic goveje živine“:

Perijodično se rado dogaja, da sedaj ena, sedaj druga zavarovalnica, prizadeta po mnogih neizgodah, izcerpi svoj zalog ter ne more izhajati, ako ne poviša plačilne premije, ali ako se ne zadolži. Eno in drugo je društvu na kvar. Da se temu odpomore, želeti je, da se ustanovi „Zveza“ vseh zavarovalnic enega okraja, v katere skupen zalog bi prispevala vsaka zavarovalnica majhen odstotek ter dobivala bi od nje v slučaju nesreč izdatno podporo. Take „Zveze“ je pripravljena podpirati gmotno t u d i v l a d a, med tem ko posamičnim zavarovalnicam ne more pomagati. Gošpod predavatelj je proučil ustanovitve takih „Zvez“ na Švicarskem in tudi onih na Goriškem in v Istri ter je pripravljen po onih uzorcih, prirojjenih za naše posebne krajevne razmere, sestaviti pravila za ustanovitev take „Zveze“ tudi za tržaško okolico.

D. Pretner je predlagal: kmet. družba naj povabi vse „Zavarovalnice gov. živine“ v okolici, da pošlje vsaka po dva delegata na shod. Na ta shod naj se povabijo tudi drugi razumniki in g. potov. poljed. učitelj. Na skupnem pogovoru in razgovoru naj se pregledajo in prouče dotična pravila. Odbornika Cibic in Godina sta se pridružila temu predlogu. Zveza naj se vsekako ustanovi, kajti edino s tem bo zagotovljen obstanek naših zavarovalnic. Zborovalec Grgič je pripovedoval, da so se pri njih že pogovarjali o tem; a da one zavarovalnice, ki imajo kaj v kasi, ne marajo za „Zvezo“. Gosp. predavatelj je pojasnjeval, da kdor ima kaj v kasi, to je njegovo, in nikdo mu ne bo jemal tega. Tukaj gre zato, da bi le od sedaj naprej vsaka zavarovalnica prispevala mali odstotek v skupen fond, iz katerega bi dobivala vsaka zavarovalnica podporo za vsako nezgodo, ne glede na to, če ima kaj lastnega kapitala ali ne.

Predsednik se je pridružil predlogu dra. Pretnerja, da se skliče posvetovalni shod ter je menil, da naj delegati zavarovalnic prinesejo seboj nekako statistiko o številu nesreč in o svotah, izplačanih v zadnjih letih. To bi bila neka podlaga, na katero naj bi se naslanjala

„Zveza“. Ta predlog, ki ga je podpiral tudi poljed. učitelj g. Lah, je bil vsprejet soglasno.

Oddaja mrjascev in svinj. „Goriško kmetijsko društvo bode razdeljevalo brezplačno mrjasce in presice čiste velike jorkširske pasme kmetovalcem na deželi v svrhu, da se zboljša domače plemo.

Tozadevne nekolekovane prošnje je vložiti pri tem društvu do konec junija t. l.

Natančnejša pojasnila in pogoje daje „Goriško kmetijsko društvo“ v Gorici v uradnih urah.

Vinska kupčija se je zadnji čas močno vstavila in zato je cena vinu precej padla. Mnogo vina imajo še po Krasu, osobito po spodnjem, po Vipavskem in tudi v Brdah. Tudi v Istri je zastalo mnogo črnega vina.

Poizvedovanja o kolonstvu. Ministerstvo za poljedelstvo je začetkom aprila t. l. odposlalo posebnega referenta na informacijsko potovanje po Goriškem Gradiščanskem, Istri, Dalmaciji, da se vspričo toliko tožeb prepriča o razmerah kolonstva, kako vpliva le-to na poljedelstvo, na razmere veleposestva in na socialni in gospodarski položaj kolonov. Informacije, nabrane od imenovanega uradnika, bodo tvorile še le podlago za nadaljno eventuelno postopanje, ki naj v interesu vseh delov odpomore konstatiranim neprilichnostim. Če tudi so imela poizvedovanja le zgolj informativen namen in ni bila združena ž njimi nikaka tendenca, je bilo nekaterim veleposestnikom v povod, da so nastopili proti svojim, na vsej stvari povsem nedolžnim kolonom, bodi, da so jim odpovedali, bodi, da so jim poslabšali pogodbene pogoje. Jako obžalovati bi bilo, ako bi ostalo pri teh ukrepih posestnikov, kajti s tem bi se le kvarilo razmere med posestniki in koloni.

Naš up je šel po vodi. Letos smo pričakovali na Goriškem jako bogato sadno letino. Obilo cvetje in lepi dnevi za časa cvetja so naš up še povečali. Toda prišlo je drugače. Pokazalo se je po drevju toliko sadnih škodljivcev, da so skoraj vse vničili. Osobito mali pedic ali mala mera je napravila mnogo kvara. Druga leta smo opazovali tega škodljivca bolj na črešnjah, letos je pa oglodal tudi jablane, češpe in celo hrasta se je lotil. Največ škode je napravil po Krasu, po Kanalskem in Tolminkem. Ako nastopi ta mrčes še par let v taki množini, pa bo ob drevje. Zato pozivljamo kmetovalce v teh krajih, naj za-

tirajo škodljivca s tem, da stavijo v novembru okoli debela sadnega drevja lepljive kolobarje.

Izlet gojencev naše kmetijske šole. V tednu od 18. do 23. maja sešli so se učenci kmetijske šole h praktičnemu pouku glede poletnega oskrbovanja trt, sadnega drevja, živine itd. Zadnji dan so napravili z učiteljstvom izlet v Volče, Zatolmin in v Polubin, kjer so si ogledali tamošnje združne mlekarne. Obenem so si ogledali tudi več hlevov v onih krajih. Ob tej priliki so se seveda opozarjali na razne napake v gospodarstvu na Tolminskem. Poleti se priredijo podobni izleti tudi v druge kraje. —

Pouk o cepljenju trt se je vršil prošle dni v Kojskem, Vedrijanu, Višnjeviku, Avčah, Kanalu, Gregarju, Ravnici, Dolu pri Opatjemselu in v Gorici v kmet. šoli. Ker se je poučevalo ob delavnikih, bila je z ozirom na sedanje nujno delo povsod vdeležba povoljna in sicer od 25 do 70 oseb. Ravnatelj Štrekelj opozoril je vinogradnike povsod, na navadniše napake, ki jih je opazil v dotičnem kraju. Obenem s zelenim cepljenjem poučeval je tudi cepljenje trt v oko in v piščalo. S temi tečaji se je pridobilo na stotine novih dobrih cepljarjev, ki bodo tudi pripomogli h preustrojitvi našega vinogradništva.

Oprostitev zemljiških davkov. Ako je zadela kakega posestnika nezgoda v tem, da pridela na svojem zemljišču le malo ali nič, sme prositi za odpust davkov. Letos je tu pa tam suša vničila nad polovico pridelkov, zato bi bilo dobro, da naznanijo posestniki ali pa še boljše županstvo za vseh, c. kr. davkariji škodo, da jo ta pregleda in ceni. Tudi oni, katerim je trtna uš vničila del vinograda lahko prosijo sedaj za odpust davka. —

V smislu zakonov z dne 15. junija 1890 l. in z dne 26. julija 1894 l. se mora do konca meseca junija naznaniti davčni oblasti one obnovljene vinograde, za katere se hoče zadobiti desetletno davčno prostost.

Kmetijski shod v Čepovanu. — Ravnatelj in pristav slov. kmetijske šole priredila sta v nedeljo, dne 24. maja kmetijski shod v Čepovanu. Zbralo se je v šolski dvorani okoli 150 kmetovalcev, ki so z zanimanjem sledili govornikoma. Pristav A. Podgornik je govoril o pregreških, ki jih delajo Čepovanci na-

vadno v živinoreji, ravnatelj A. Štrekelj pa o vredbi hleva, o napakah v našem perutinarstvu, katero je Čepovancem jako priporočal, o dobičku ki bi ga lahko dajalo Čepovancem sadjarstvo ter o mlekarnici. Nekateri so bili mnenja, da bi se ustanovilo v Čepovanu posebno sadjarsko društvo, na predlog g. L. Kofol in župnika g. J. Rejca, pa se je sklenilo, naj pristopi več udov v Gor. kmet. društvo, da se ustanovi v Čepovanu podružnica, ki napravi potrebno drevesnico. Ta podružnica naj bi skrbela obenem, da se vstanovi tu prepotrebna mlekarska zadruga. Vpisalo se je nato nad trideset novih članov v to društvo, na kar se je izvolilo tudi predsednika, blagajnika in tajnika.

Svetovali bi Čepovancem, naj si vzamijo k srcu, kar so slišali na shodu in v kratkem bo njihova krasna dolina imela v sebi srečnejše prebivalce. Osobito jim polagoma na srce ustanovitev mlekarne, ker so dani v Čepovanu za to vsi pogoji.

Kmetijskega shoda v Ročinju, ki se je vršil zadnje nedeljo, dne 31. maja, se je vdeležilo lepo število ročinjskih kmetovalcev. Ravnatelj A. Štrekelj priporočal je Ročinjcem naj zasajajo po svojih „lazih“ več trt, vendar ne izabele, marveč ameriške divjake, katere bodo potem požlahtnili s cividinom in drugimi zlahtnimi belimi titami. Ročinjsko vino bilo je nekdam na dobrem glasu; zadnja leta pa se je trto tod popolnoma zanemarilo. Pokazal je tudi razne načine trtnega cepljenja. Večina njih se je raznemu cepljenju tudi priučila. Pristav A. Podgornik svetoval je Ročinjcem naj popravijo svoje hleve, ker le potem smejo upati na več dohodkov iz živinoreje. Iz raznih stavljenih vprašanj se je videlo, da so se navzoči jako zanimali. Žal, da je še mnogo Ročincev med shodom sede o po križadah, mesto da bi prišli h razgovoru. Kakor se je pa videlo po shodu napredujejo tudi v Ročinju nekateri kmetovalci. Ročinjska kmetijska zadruga zida sedaj mlekarno, ki je že pokrita. Ročincem priporočoma naj se trdno oklenejo te zadruga, naj složno delujejo v njem procvit in prinesla jim bo gotovo nov vir dohodkov, ki je zadnja leta usahnil.

Poročila o letini. Gorica: Upi, ki smo jih gojili še pred 14 dnevi se manjšajo. Osobito trpi krompir vsled velike suše. Po nekod je že izgubljena vsa nada na dobro letino. Sadja je mnogo manje, nego se je pričakovalo prej. Tako lepo ni cvelo sadno drevje že leta, toda oploditev je bila slaba in

na drevju je ostalo malo. Črešnje so redke. Ponekod jim je napravil pedic precej škode, vendar na sploh mnogo manj od drugih let. Gotovo je pripomoglo h temu pridno mazanje drevja s petrino. Češpe so še precej obrodile, mnogo sadu je šlo pa v rožiče. Jabolke in hruške so redke. Lepo pa kaže vinska trta. Smelo se lahko trdi, da tako gostega zaroda nismo še videli. Sedaj je grozdje v bujnem cvetu in deloma je že odcvelo. Ako ne bo toče ali drugih uim, smemo pričakovati obilo trgategv. Prva košnja detelje je dala obilno. S'abše kaže druga košnja. Tudi sena je bilo na pognojenih travnikih mnogo, nepognojene travnike, kjer se razvija trava bolj počasi, je pa suša hudo stisnila. Pričakuje se srednja košnja. Vrtnina je letos vsled suše precej draga, ker je je malo.

Brda: Črešnje so precej obrodile posebno tam, kjer so se stavili kolobarji s petrino okoli debla. Cena temu glavnemu briskemu sadju je še precej dobra, vendar še vedno premajhna v primeri s stroški, ki jih imamo s zatiranjem škodljivcev, obiranjem sadja in drugim oskrbovanjem drevja. Pod 40 vin. za kilogram ne bi smela pasti cena črešnjam. Vinska trta kaže krasno še mnogo lepše od lanskega leta. Toča pa je napravila 7. maja mnogo škode po nekaterih delih Kojškega (Hum), v Spodnjem Cerovem in deloma tudi v Gornjem Cerovem. Trte so se sicer popravile, ali zaroda je tod mnogo manj, kot po drugih briskih vinogradih. Suša pritiska tudi po Brdih. Vendar daje prva košnja po prevalskih travnikih še precej sena, osobito po tistih, ki so bili gnojeni.

Kanalsko (v dolini): Letošnja letina kaže po Kanalskem slabo. Osobito sadje, ki je prav lepo cvelo, se je popolnoma poizgubilo. Razne gosenice, osobito pa mali pedic so ponekod sadno drevje popolnoma ogolile, da vzgleda tako, kot po zimi. Bati se je, da niti ne požene več. Osobito v zimi ga bo mnogo pomrlo. Najbolj so oglodani jablani in češpe. Tega sadu bo zato jako malo. Tudi črešnjam je napravila ta golazen mnogo kvara. Le oni, ki so skrbno mazali drevje s petrino, so ga obvarovali. Poljščina kaže precej dobro, vendar jo je pričela suša stiskati. Ravno tako bo vsled suše tudi sena malo. Edino trta obeta mnogo. Žal pa, da se pečajo kmetovafci na Kanalskem še premalo s to plemenito rastlino in še kar imajo, je po veliki večini samo izabela ali katanja.

K r a s : Letos bodo krave še bolj mukale, kot lansko leto. Lani je bilo malo sena, letos ga ne bo pa skoraj nič. Suša je vgonbila vse in kar ni mogla napraviti ta nezgoda, temu se pripomogle kobilice. Toliko je teh skokonogih živali, da hočejo vse oglodati. Pa ne samo kobilice, marveč tudi drugega mrčesa je po Krasu vse polno. Osobito gosenice so se tako razplodile, da so nam vse črešnje in drugo sadno drevjo obzrle. Skoraj vse je golo. Pod drevjem je vse črno od blata, ki ga spušča ta nesreča z drevja. Žal, da so kraški kmetovalci prene marni v oskrbovanju sadnaga drevja in zato toliko mrčesa. Nikdo ne maže tod s petrino, a ptičja gnuzda se preveč zatirajo. Če bo šlo tako naprej, vzamejo razni mrčesi še to malo zelenje, ki ga ima sedaj Kras. Edino, trta je še, ki nam daje dobro upanje. Poljščine tudi ne bo dosti, ako nas ne reši v kratkem dober dež. Pa tudi v poljščino so se priklatile neke nove gosenice in nam hočejo vse požreti. Kraški kmet gleda zato z obupom v bodočnost.

C e r k l j a n s k o : Tudi po Cerkljanskem vlada suša, ki je stisnila travo ravno v času, ko bi se morala najbolj razvijati. Sena, ki je glavni pridelek gorskega kmeta, bo zato le malo. Edino na gnojenih travnikih je bogata košnja. Sadje, bodisi jabolke, hruške, kakor tudi češpe, kaže še precej dobro. Poljščina pa je, skoraj bi rekel, krasna.

T o l m i n s k o : Na sploh kaže dobro. Sena bo srednja letina, poljščina pa je prav lepa. Sadja pa ne bo ponekod skoraj nič. Strašansko škodo so napravile gosenice, ki so v nekaterih krajih sadno drevje popolnoma ogolile.

Nagrade za sadno drevje. Goriško kmetijsko društvo razpisuje nagrade po K 10— in K 20— v zlatu in bode podeljevalo onim revnejšim posestnikom in kolonom, ki dokažejo, da sadijo pravilno sadno drevje, da je dobro negujejo in oskrbujejo in da je branijo pred napadi raznega mrčesa. Tozadevne nekolekovane prošnje naj vložijo prosilci do konec julija t. l. pri Gor. kmet. društvu.

Peronospora se je že pojavila, škropite!

Originalne francoske priprave svetovne trgovine
so najboljše in dobro znane vsem vinogradnikom.

Posebno se priporočajo:
škropilnica „Eclair“ proti
peronospori; — žveplalnik
„Torpille“ proti grozdni
plesnobi; vbrizgavnica „Ex-
cel-ior“ proti trtni uši;
acetilenska svetilka „Me-
dusa“ proti kiseljaku. Kot
nadomestilo navadni ras-
topini modre galice in
vapna je rastopina „Eclair-
Vermorel“, ki se tako

napravi je pripravna, jako uspešna, se prime lista itd. itd. Nadomestni
deli za vse priprave

Ceniki in vpis prosto poštine in brezplačno ako za zahteva
pri edinem zastopniku za Avstrijsko-Ogersko

T. Doswald, Trst Piazza Lipsia št. 6.

Prosiva zahtevati listke!!

Največja trgovina z železjem
Konjedic & Zajec v Gorici
pred nadškofijo št. 11.

Največja zaloga vseh stavbnih potrebščin, kakor: cement,
stavbne nositelje, vsakovrstne okove, železje, strešna
okna, cevi za stranišča itd. ima v zalogi orodje za vsa ro-
kodelstva iz najbolj slovečih tovarn. Opozarja na svojo bogato
izber kuhinjskega in hišnega orodja, pečij, štedilnikov po
brezprimerno nizkih cenah.

Edina zaloga stavbenih nositeljev v Gorici. Pocin-
kana žica za vinograde po znižanih cenah!

Pozor!

Eno krono nagrade izplačava vsakemu, kdor dokaže s
potrdili najine nove ameriške blagajne, da je vkupil pri naju
za 100 K blaga.

Prosiva zahtevati listke!!

Pozor! Eno krono nagrade

Pozor! Eno krono nagrade

Goriško kmetijsko

Korenjski trg,

ima v svoji zalogi in razprodaja
potrebščine

Žveplo ventilirano $80/85$ fino vrečah od 50
kg po 18 K *q*;

Žveplo I. vrste $60/66$ fino vrečah od 50 *kg*
po 15 K *q*;

Žveplo pomešano s 3% zmlete modre ga-
lice (za prvo in drugo žveplanje) v vrečah
od 25 *kg* po 19 K *q*;

Modro galico po 63 vin. *kg*;

„Dendrin“ za pokončevanje mrčesov, po
60 vin. *kg*;

Kajnit po K 6— *q*;

Kalijevo sol 40% po 15 K *q*;

Čilski soliter po 32 K *q*;

Klajno vapno po 28 vin. *kg*, cela vreča 50
kg po 24 vin. *kg*;

Fattingerjevo mesno pičo za perotnino 1
kg 42 vin;

**Društvo naročuje nadalje vse
po najnižjih**

društvo v Gorici

Attemsova palača

svojim članom sledeče kmetijske
in gnojila:

Fattingerjevo mesno pičo za piščance 1
kg 42 vin.;

Fattingerjevo krvno pičo Luhulus 1 *kg* 24 vin.

Najfinejše gumijeve trakce za cepljenje 1
dek 24 vin.;

Rafijo za vezanje po 1 K *kg*;

Škropilnice za trte in za drevje, žveplalnike;

Ročne okopalnike za okopavati, pleti, gra-
biti, sejati, osipavati itd od K 13-50 do
K 72;

Okopalnike za polje za enega konja po-
sebno pripravne za razna dela po 65-50 K;

Železne pluge za polje in vinograde od
36 K naprej;

Travniške brane od 70 K do 80 K;

Trosilne torbe za umetna gnojila, razpršil-
nike za gnojnico in sesalke za gnojnico.

**druge kmetijske potrebščine
cenah.**

Zapomni si

da kupiš najbolje obleke
za se in ofroke, klobuke in čevlje
pri znani tvrcki

J. Medved

GORICA

(Ne straši se velikih šip, postrežba domača).

Tiska „Narodna Tiskarna“ v Gorici. (Odgov. L. Lukežič).